

Otroku je treba dopustiti, da sooblikuje prostor

Arhitektki in oblikovalki Mateja Panter, ustanoviteljica studia Pika in predsednica sekcije za industrijsko oblikovanje pri Društvu oblikovalcev Slovenije (DOS), in Jožica Curk, direktorica biroja Curk arhitektura, ki se med drugim ukvarja z oblikovanjem prostorov za otroke, sta oživila gugalnik iz leta 1956 in ga poimenovali Hi konjiček. Zdaj je preoblečen v sodobne materiale in narejen po sodobnih oblikovalskih principih. Za majhne otroke igrača, za velike predmet poželenja, pravita, eno različico gugalnega konjička je namreč poslikal Roman Uranjek (NSK). Gugalnik, ki si ga od nocoj lahko ogledate na razstavi v Hiši arhitekture v Ljubljani, je bil izhodišče za pogovor o oblikovanju za otroke, tako igrač kot prostorov. Slednje je vedno izziv, pravita, saj otroci doživljajo prostor drugače kot odrasli.

Konjička, ki sta ga preoblikovali, sta našli na podstrešju?

Jožica: Konjička je mojemu možu, ko je bil še otrok, izdelal njegov oče. Nekajkrat smo ga že hoteli zavreči, a je njegova izvirna oblika s funkcionalnostjo vedno pretehtala, tako da smo ga ohranili. Potem ga je preskusila Matejina hči in

Jožica Curk in Mateja Panter, arhitektki in oblikovalki

FOTO BORUT PETERLIN

kratrat je nastala zamisel, da bi ga na novo oblikovali za izdelavo.

Kako sta se lotili preoblikovanja? Sta ga razstavili, da sta videli, kako je izdelan?

Mateja: Naredili sva posnetek, ki sva ga potem obdelovali z računalniško risbo, da je nastala oblika oziroma modul, to je kvadrat 62 x 62 cm.

Jožica: Ohranili sva nekaj detajlov, ki jih ni bilo smiselno spreminjati, saj so bili dobro zamišljeni. Na primer gugalni lok, ker je bil zelo učinkovito rešen in tudi zelo varen. Nikoli se ni s konjička nihče prevrnil. Matejina štiriletna hči ga je preskusila v vseh položajih, na njem stala na mizici in tudi na stolu, pa se ni prevrnil. Obdržali sva tudi klopco in mizico, za katero se otrok drži med guganjem. Zaradi klopce je zelo varen tudi za najmlajše, tiste, ki komaj začnejo hoditi, saj lahko sami splezajo nanj. Klopca in mizica sta tudi nje-

govi posebnosti, ki ga ločujeta od podobnih gugalnih konjičkov.

Mateja: Gugalni konjički so večinoma zelo podobni konjem, Hi konjiček pa ima po konju povzeto le glavo, drugo je oblikovano v klopco in mizico, gre za kombinacijo treh različnih kosov.

Izbrali sta mediapan, akrilno steklo, vezano ploščo. Zakaj ne lesa?

Jožica: Materiale sva namenoma izbrali takšne, da se loči od obstoječih gugalnih konjičkov.

Mateja: Zdaj sva naredili tudi leseno različico, saj je bilo povpraševanje po njej. Če je oblikovanje sodobno, naj bodo tudi materiali sodobni. Tehnologija je od njegovega nastanka do danes napredovala, zato se nama je zdelo zanimivo, da ob osnovni izvedbi, to je iz barvanega mediapana, obstaja tudi v drugih materialih. Tako se pokaže, kako lahko material vpliva na vizualni vtis.

Srednjeveški stolp v Kranju so prenovili in opremlili za otroke. Ker podrobnejša vsebina še ni jasna, je oprema zasnovana kot okvir (Curk arhitektura).

Knjižnica OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani je urejena v prenovljenem delu šole (Curk arhitektura).

Gugalni konjiček je nastal po sodobnih načelih re-think, re-design in re-use. Ali jih lahko pojasnita?

Jožica: Re-design zato, ker sva preoblikovali nekaj, kar je že obstajalo.

Mateja: Re-use pomeni novo uporabo, da igračo vrnemo med otroke. Prvotno je bil narejen samo en kos le za enega otroka. Re-think pa pomeni, da je bilo treba vso zgodbo na novo premisliti, saj zdaj živimo v nekem drugem času. Premisliti tudi, kako konjička približati sodobnemu kupcu.

Z novim materialom je dobil nove barve. Kakšno vlogo imajo pri oblikovanju za otroke barve?

Jožica: Pomembno, a najpomembnejša je za otroke oblika, potem šele barve. Res je, da otroka najprej pritegne barva, a če igrača ni dobra, je ne bo posvojil. Sam jo mora odkrivati in spoznavati, kaj lahko

počne z njo. Prav tako sta pri oblikovanju za najmlajše pomembna gibanje in seveda varnost. Material pa jih sploh ne zanima. Lesen model konjička je bil narejen zato, ker so starši spraševali po njem. Določen krog staršev namreč nagovoriš z lesom. Kar nekaj časa sva potrebovali, da sva določili barvno lestvico.

Na podlagi česa sta jo izbrali?

Mateja: Po lastnih izkušnjah in poznavanju oblikovanja prostorov za otroke. V začetku sva imeli širok barvni izbor, vendar sva ga morali zmanjšati in ohraniti obliki najbolj ustrezne barve. To je ekonomičen barvni izbor.

Katera merila so bistvena pri oblikovanju prostorov za otroke?

Mateja: Na prvem mestu je varnost. Potem morajo biti funkcionalni in vzgojni, kadar gre za vrtnice. Da prostor in pohištvo v njem nista sama sebi namenjena, ampak da otroci z njima še nekaj spoznavajo. Za najmlajše je to lahko gibanje.

V slovenskih domovih videvam dva tipa otroških sob. Na eni strani so takšne, v katerih prevladujejo pisane barve in praviljčni junaki, v drugih pa le igrače govori o tem, da gre za otroško sobo, saj se drugače ne razlikujejo od preostalega stanovanja. Kakšen pristop ubrati, kateri je ustrenejši za otroke?

Jožica: Zdi se mi pomembno, da otrok tudi sam spoznava prostor. Ker ga opazuje iz druge perspektive kot odrasli, je načrtovanje za otroke poseben izziv. Otroku morajo biti prilagojene višine. Dobro je, če se lahko z

+ Hi konjiček v Hiši arhitekture

Nocoj ob 18. uri bodo v Hiši arhitekture v Ljubljani odprli razstavo na temo gugalnika Hi konjiček, ki sta jo pripravili Mateja Panter in Jožica Curk, sooblikovali pa otroci na delavnici. Razstava, ki jo bo odprl prof. Janez Suhadolc, je postavljena v treh nivojih. Prvi je na višini otroških oči in je zasnovan slikovno. Dopolnjuje ga drugi s tekstualno vsebino, ki je namenjen odraslim. Tretji nivo obsega prostor pod stropom galerije in predstavlja materializirano idejo Hi konjička. Med »lebdede« modelde gugalnikov Hi konjiček je umeščen tudi konjiček, ki so ga v celoti poslikali otroci na delavnici. Razstava bo na ogled do 17. februarja 2012, potem pa bo konjiček, ki so ga pobarvali otroci, razveseljeval otroke v Ciciklubu Mladinske knjige v Ljubljani.

njegovo rastjo spreminjajo. Sprva je najbolje prostor opremiti malo manj, ko otrok zraste, pa še kaj dodati. Sprva namreč potrebuje veliko prostora, da ga lahko odkriva in se igra. Kjer je več otrok, je dobro, da se poskrbi za dobro akustično izolacijo. To je zelo pomembno v vrtcih; če je prehrupno, otrok ne more doživljati prostora ali se igrati. Njegov prostor naj bo torej opremljen z manj pohištva, v svetlih barvah in z dobro akustično izolacijo.

Mateja: Otroci sami vnašajo stvari v svojo sobo. Če je preveč barvita in poslikana, je zanje prenaporna, pa tudi hitro prerastejo takšno opremo.

Jožica: Po izkušnjah, ki jih imam z opremljanjem vrtcev, ne priporočam vsebinsko podrobno izdelanih koticov ali elementov. Štedilnik je vedno samo štedilnik, z odprtinami ali nišami pa je lahko zdaj štedilnik, drugič ladja. Mislim, da je treba otroku čim bolj pustiti, da je kreativen.

Kdaj upoštevati otrokove želje pri opremljanju njegove sobe?

Mateja: Na to vprašanje je težko odgovoriti, saj so otroci različni. Dobro jih je vzgajati in ne vsemu popustiti, a včasih je treba vzgajati tudi starše. Težko je reči, koliko otroka

poslušati, saj je odsev staršev. Mislim, da je treba najprej vzgajati starše.

Kako v poplavi ponudbe pohištva in igrač izbrati nekaj, kar je dobro za otroka?

Mateja: Staršem so lahko v pomoč določeni certifikati, kot sta dobra igrača ali lesena igrača. Globalizacija prinaša izdelke z vsega sveta po nizkih cenah. Meni se zdi pri izbiri igrače pomembno merilo dejstvo, da je to slovenska igrača. Morali bi biti pripravljene odšteti nekaj evrov več za domač izdelek.

S čim se da v domači sobi spodbuditi domišljijo, kreativnost otroka?

Jožica: Če mu vse ponudiš, se nima možnosti kreativno izražati. Otroku je treba dopustiti, da prostor sooblikuje. Obstaja razlika med opremljanjem vrtca in domače sobe. Vrtec mora imeti več vzgojnega pristopa kot domača soba. Doma otroku ni treba kar naprej nekaj ustvarjati in razmišljati. Otroška soba je tudi zatočiče, prostor, kjer je lahko sam v brezdelju.

Mateja: Doma si otroci v poplavi vseh dejavnosti, h katerim hodijo, želijo malo miru in biti samo doma.

Kdaj je smiselno v sobo postaviti pisalno mizo?

Jožica: Ko gre v šolo. Že prej ima lahko

www.deloindom.si

Več fotografij gugalnega konjička si oglejte na naši spletni strani.

mizo, ki ni nujno pisalna, ampak manjša, na kateri se igra.

Obstaja kakšna igrača iz vajine mladosti, ki bi bila še danes uporabna?

Mateja: Seveda lego kocke, brez njih ne gre. Že nekaj časa imam v mislih zelo dobro igračo, ki jo je naredil moj dedek. To je bila igra človek, ne jezi se, a namesto klasičnih čepkov mi je iz lesa izrezal figure v obliki živali, tudi plošča je bila poslikana kot gozd. Poskušam jo najti, da bi jo posodobili na podoben način, kot sva konjička.

Jožica: Mene navdihuje igrača, ki sta jo naredila moja otroka, ko sta bila stara enajst in osem let. Ko smo bili na počitnicah na morju, jima je bilo na plaži dolgčas, iz lesenih vejic sta izdelala majhne figurice, pravzaprav vso družino, ki sta jo pobarvala s flomastri. Z njimi sta se igrala cele počitnice, na koncu smo jih tudi shranili. Otrok za igro ne potrebuje veliko.

Aleksandra Zorko